

Allmueffolevæsen, og jeg tror, at der ikke mindre i Kjøbstæderne end paa Landet og ikke mindre paa Landet end i Kjøbstæderne er den største Trang til en Reform i dette Forhold. Den eneste Reform, som hidtil er fket med Hensyn til Skolevæsenet, er Tilveiebringelsen af en bedre Lønning for Skolelærerne, og medens jeg ganske vist skal erkjende, at denne Reform ogsaa kan have haft nogen Indflydelse paa selve Undervisningens Forbedring, saa er det dog en ganske anderledes indgribende Reform, som man trænger til. — Det har vakt min Interesse at læse Forhandlingerne om dette Lovforslag i det andet Thing, fordi det forekommer mig, at der derunder er fremdraget et Spørgsmaal, som netop under den stærke Udvikling af vort Kommunalvæsen trænger til Opmærksomhed, nemlig Spørgsmaalet om, hvilken Lovgivningsvirksomhed der bør være overladt til Administrationen. Jeg mener Spørgsmaalet om, hvilken Lovgivningsvirksomhed gennem Lovfortolkning og administrativ Afgjørelse der bør være overladt til Regjeringen, uden at der imod denne Fortolkning egentlig habes noget Retsmiddel, i alt Fald ikke noget praktisk Retsmiddel. Jeg bør maasse strax forklare, at jeg ingenlunde overser, at mangfoldige Afgjørelser fra Regjeringens Side ville angaa Forhold, som kunne bringes for Domstolene; saaledes kunne jo f. Ex. alle Spørgsmaal, hvor der handles om Kontraktforhold, om de enkelte Individens Rettigheder og Pligter, sædvanligen bringes ind for Domstolene, men der er jo en stor Del andre Forhold, navnlig Kompetencepørgsmaal, Spørgsmaal om Kommunens Kompetence overfor Regjeringen, som ikke kunne bringes ind for Domstolene, og jeg tror ikke, at det vil være upassende, at jeg benytter denne Anledning til — ligesom det tidligere er fket — atter at henlede Opmærksomheden paa, om der ikke for den høie Regjering, som med saa megen varm Hengivenhed for Forfatningen forener saamegen juridisk Kløgt og Starpsindighed, maatte være Trang til at tilveiebringe den ministerielle Ansvarlighedslov, som Grundlovens § 12 lover, og hvori der da tillige kunde komme Bestemmelser om, hvilke Refursmidler der kunde have imod admini-

strative Afgjørelser, som gaa Kommunen eller Andre imod. Jeg tror, at det ved de kommunale Love, som vi i de senere Aar have faaet, har vist sig, at der efter deres Emanation er udkommet Cirkulærer, som nærmere forklarede og fortolkede disse Love, og som derhos ofte indførte noget Nyt og noget Andet end det, som det, idetmindste efter Manges Opfattelse, har været Lovens Tanke at bestemme. Jeg drifter mig saameget mindre til at gaa nærmere ind herpaa, som jeg jo der ved vilde komme ind paa Indenrigsministeriets Forhold med Hensyn til dets Anvendelse og Fortolkning af de kommunale Love, men jeg tror — og det være sagt, aldeles uden at jeg derfor vil rette nogen Anke mod det omhandlede Cirkulæres Indhold — at, om det end, naar det læses, som det bør læses, vel egentlig ikke indeholder Noget, som staar i Strid med Landkommunalloven af 1867, saa maa jeg dog være enig med den høitærede Minister i, at Ordene nok ere stillede saaledes sammen, at det kan give Anledning til nogen Misforstaaelse. Det, jeg derimod har Meget imod, er, at Regjeringen overhovedet ved et Cirkulære har villet ordne disse Forhold, thi det forekommer mig, at det laa langt nærmere at forlange, at disse indbyrdes Forhold mellem Sogneraadet og Skolekommisjonen skulde ordnes ved Vedtægtsbestemmelser. Landkommunalloven indeholder jo, at der skal søges tilveiebragt Vedtægter, som nærmere skulle ordne den kommunale Styrelse, og saadanne Vedtægter ere jo befalede udarbejdede for Kjøbstædernes Vedkommende, hvortil det vistnok kun er saa Landkommuner, hvor dette har fundet Sted. Gjennem en saadan Vedtægt maatte der ganske vist kunne finde en Afgjørelse Sted af flere af disse Punktter, og naar Sogneraadene alle Steder forstode at benytte den Myndighed, som er givet dem, og naar i det Hele de kommunale Myndigheder vilde være mere opmærksomme paa at undersøge, hvilken Myndighed de ifølge Loven have, istedetfor at henvende sig til Regjeringen med Anmodning om at give dem saa den og saa den Myndighed, vilde mange af disse Spørgsmaal falde bort. Et Punkt er der imidlertid, som jeg erkjender har givet Anledning til, at